HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גמ' מאי פרוה אמר רב יוסף [ו] פרוה אמגושא: פרסו סדין של בוץ: מאי שנא של בוץ [ז] אמר רב כהנא כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ: בשחר היה לובש פלוסין של שמונה עשר וכו': ותנא מניינא אתא לאשמועינן הא קמ"ל דבציר מהני לא נעביד הא אי בציר מהני וטפי אהני ליה לן בה דכולי עלמא מיהת דשחר עדיפי מנא לן אמר רב הונא בריה דרב עילאי אמר קרא [1] בד בד בד מובחר בבב זימני כתיב בלביתם בגדי שחרית למימר להו בד בד המובחר בבד: מיתיבי

פרוה אמגושא. מכשף אחד בנהר נמגוש ושמו פרווה: **שנא מניינא של בוץ.** לקמני כתב שלשים מנה וכי אין אנו יודעין שמשוה עשר ושנים עשר הרי שלשים: **הא קמ"ל.** להכי הדר ליישנו לאשמועינן דהא דשלשים מנה קאי הוא דיהיב שיעורא ליטול מן ההקדש ובציר משלשים מנה לא ליעביד קא משמע לן: **הא אי בציר מהני.** דשחרית משמונה עשר וטפי מהני לערבית משלשים עשר ליתא לן בה: **בד בד.** לערבה ריישא כתיב בלביתם בגדי שחרית למימר להו בד בד המובחר בבד:

מתיבי לשמין מתכון לחי שני ליה לחפולי כרבי שמעון אחית ומכי לבסוף הדר ניה כדמשמע בפרק ר' אליעזר דמילה (שם דף קנג.): מ"מ מדמשני הכי מעיקרא מכלל דלרבי יהודה דבר שמין מתכון לסור מדלווייתא אע"ג דלא הוי פסיק רישיה ובערוך[ג] פי' בע"ח היה להבונה לא לריכא דעביד בחרבא דחברי כיון שמין נהנה כלל בייפוי קרקע תבירו שרי לחפולי לכתחילה אע"ג דהוה פסיק רישיה והא דאמר מולה רבי שמעון בפסיק רישיה ה"מ בדבר שהוא נהנה כגון בחרבא דידיה וקונן בהרת גבו שהוא נהנה ומתוך כך תחיב ברזא הכרוכה בפשתן למסור ממנו בשבת אע"ג דלא עביד אחיטה והוי פסיק רישיה הואיל ולאו נהנה בהותה אחיטה דקא חזיל ליאבוד ומותר ולאו ריחיה היא מתהיה דקעביד בחרבא דחברי לשמרי לכתחילה להתם לעניו מיוד מחטת קאמר דשין מייד מחטת ומיהו אינה לכתחילה למימר לסאול לכתחילה ועוד הניח הערוך ריחיה לדבריו מדאמר פ' ר' אליעזר דמילה (גם זה שם) ואפי' מלינה דרבי שמעון אתי בשר מאי עביד ליה בחותה אחיטה אחי בשר מתי מיד ליכא למיחש דילמא אתי לאחויי בשר אחר אלא ודאי ריחיה היא מתהיה דקעביד בחרבא דחברי לשמרי לכתחילה להתם לעניו מיוד מחטת קאמר דשין מייד מחטת ומיהו אינה לכתחילה למימר דהכי מייתי ריחיה כיון דבשאר [מיסורי] דשין מיוד מחטת מחטת מחטת מן התורה אין קורה לשמור גבי שבת אפי' מדרבנן ודאי אי בשאר מיסורי לסור מדלווייתא משום מלאכת מחשבת אי היה רחוי לגזור גבי שבת מדרבנן להשוותו לשאר מיסורי אע"ג דמדלווייתא שרי משום מלאכת מחשבת מיהו לשמי דפריסת לבסוף הדר ניה וס"ל דמולה ר"ש בפסיק רישיה ובקילא אחרת לסור מדלווייתא אע"ג דלא פסיק רישיה לכתחילה ר"ש אחיו ור"מ אחר ולדברי שמי קשה לפי' הערוך מדלא קאמר דלא לשמי ליה אחל לרבא דסבירא ליה מולה ר"ש בפסיק רישיה לא שני ליה אין אחיו אין אחר כיון דסבירא ליה [לסור] מחטת מלאכת מחשבת אי משום מלאכת מחשבת מכלל דשאר מיסורי לסור מדלווייתא ועוד מייתי ריחיה מפרק כל כתבי (שם דף קיז.) דשקיל ליה בגברי ואע"ג דמולה ר"ש בפסיק רישיה הואיל ואין נהנה מותר ואינו ריחיה כמו שפי' שם ר"ש ללמד מלאכה היא לחין דרך הפשט בכך עוד יש לפרש דשקיל ליה בחתיכות קטנות כל כך שאין בהם כחמת מהן לעשות קמיע הלכך לא חשיב עור ואין זה הפשט עוד הניח ריחיה מדאמר פ' לולב הגזול (סוכה דף לג.) אין מממעטין אותו בי"ט משום ר' אלעזר בר"ש אמר ממעט ופריך הא קא מתקן מנא ומשני הכא במאי עסקינן שלקיטן ולמילה ודבר שאין מתכוין מותר ופריך והא מולה ר"ש בפסיק רישיה לא קריכא לחיא הוסענא אחריתי דאמר שלשו נהנה בדבר מותר אע"ג דהוי בפסיק רישיה ואין לדמות ומומר מאמר לחיא הוסענא אחריתי לא הוי מתקן כיון דלישו מתקנה בשם מלוה לשם כן מאי דוחקיה למימר ר' אלעזר בר"ש שבר ניה בכתוה דאמר דבר שאינו מתכוין מותר מפני שאין מתכוין ומאי קושיא אימא שחותו תיקון אפילו במתכוין אינו אסור אלא משום מלאכת מחשבת[ד] דמיעוט עבידו אין נראה תיקון כל כך שיתבד תיקון מן התורה לא גזרו ניה רבנן כיון שאין נהנה ולדברי הערוך אמי שפיר הא דאמר בפ' כל התדיר (מנחות דף פ:): המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי המיסים שלא יכבה ופריך והא קא מכבה ומוקי לה בר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואפי' לרבי פסיק רישיה שאי אפשר לזלף על גבי המיסים שלא יכבה מתיר ר"ש לכתחילה מאחר שאין נהנה מיהו אין נראה דברי הערוך דהא מפיס מורסא כדי להוציא ממנה לחה פטור אבל אסור [ו] אי לאו משום צערא דחיניכי אע"פ שאינו נהנה כלל ואינו מתכוין כלל לגבינן הפתח וכן קשה ממחט של יד ליטול בה את הקוץ ומפרש לה בסנהדרין (דף פה.) אליבא דר"ש דאמר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור עליה ודוקא משום צערא דגופה אבל אי לא הכי לא אע"ג דלא מיכוין לעשות תשובה כי היכי דלהוציא הקוץ ולפי זה לריכין אנו לומר דאיכא הפיסא דלא פסיק רישיה הוא שמזלפו בטיפים דקות אי נמי על גבי המיסים דלאחר שנכבה אינה יכבה את הנפש[ה]: **פרווה אמגושא.** פי' בערוך וזה לשונו יש מן המכשפים שמומרים כי חפר מחילה תחת הקרקע עד שיראה עבודת כהן גדול והרגישו הכהנים בחפירה ומילוי ומחזירו במקומו ומצאוהו שם והרגוהו. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוץ. ולמה של בוץ, אמר רב כהנא שיכיר שעבודות היום בבגדי בוץ. פילוסין והנדוזין שניהן לשון מלבוש הן בלשון [ערבי]. הפל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן ההקדש כו' ולדברי הכל של שחר מעולין משל ערבית.

תוס' ישנים (המשך)

שמעון לאו היינו רבן להכת, ללמידתו מקלע (שבת) [אחר נפקן], אלא סבירא [להו] כרבי להתם, ור' אלעזר בר' שמעון כרבי להכת. **אפילו תימא** בשהגיע **לצירוף דבר שאינו מתכוין מותר.** וכגון אלא הוי פסיק רישיה, ואפילו בפסיק רישיה מיפוקמת וכגון שאין הכלי שלו וכדלמרינן בהכונה (שבת קג, ב) לא לריכא לקעציץ בשבת בהמה לעשות בגרתא לחבירה. מיהו לר' יהודה מיהא יכול להיות לסור מטעם מלאכה שאינה לריכה לגופה למיחש עליה לר' יהודה להכת, דבהכונה לא מיירי אלא לר' שמעון דווקא.

ומי אמר אביי הכי והאמר בו', ת"ש מלי פריך מפרכת להו פסיק רישיה ואין לדמות ולומר מאחר דאיכא למיחש לה קא מתקן כיון דלישו מתקנה בשם מלוה לשם כן מאי דוחקיה למימר ר' אלעזר בר"ש שבר ניה בכתוה דאמר דבר שאינו מתכוין מותר אפי' לקומקי מהאי טעמא מיהו ים לדמות מאחר שאותו תיקון אפילו במתכוין אינו אסור אלא משום מלאכת מחשבת[ה] דמיעוט עבידו אין נראה תיקון כל כך שיתבד תיקון מן התורה לא גזרו ניה רבנן כיון שאין נהנה ולדברי הערוך אמי שפיר הא דאמר בפ' כל התדיר (מנחות דף פ:): המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי המיסים שלא יכבה ופריך והא קא מכבה ומוקי לה בר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואפי' לרבי פסיק רישיה שאי אפשר לזלף על גבי המיסים שלא יכבה מתיר ר"ש לכתחילה מאחר שאין נהנה מיהו אין נראה דברי הערוך דהא מפיס מורסא כדי להוציא ממנה לחה פטור אבל אסור [ו] אי לאו משום צערא דחיניכי אע"פ שאינו נהנה כלל ואינו מתכוין כלל לגבינן הפתח וכן קשה ממחט של יד ליטול בה את הקוץ ומפרש לה בסנהדרין (דף פה.) אליבא דר"ש דאמר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור עליה ודוקא משום צערא דגופה אבל אי לא הכי לא אע"ג דלא מיכוין לעשות תשובה כי היכי דלהוציא הקוץ ולפי זה לריכין אנו לומר דאיכא הפיסא דלא פסיק רישיה הוא שמזלפו בטיפים דקות אי נמי על גבי המיסים דלאחר שנכבה אינה יכבה את הנפש[ה]: **פרווה אמגושא.** פי' בערוך וזה לשונו יש מן המכשפים שמומרים כי חפר מחילה תחת הקרקע עד שיראה עבודת כהן גדול והרגישו הכהנים בחפירה ומילוי ומחזירו במקומו ומצאוהו שם והרגוהו. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוץ. ולמה של בוץ, אמר רב כהנא שיכיר שעבודות היום בבגדי בוץ. פילוסין והנדוזין שניהן לשון מלבוש הן בלשון [ערבי]. הפל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן ההקדש כו' ולדברי הכל של שחר מעולין משל ערבית.

אמר קרא בבב האחד. והיינו קרא דלמיכתב בפרק בתרא דמעילה (כח, ב) גם נאמר כאן (ויק') [במה] נאמר שם(ויק'מגם היה רבינו נתם כתב אחד ואיכא בגמרא, וזה יש לומר גם אחד והוה קאי אשל ערבית וילמד אחרים מערבית. וקשה גראה לי שמשום דהיו יותר שלמד ערבית משחרית, וגם מינו שמגלה בשחרית ללמד על ערבית משקוט אחר לעיל ממנחת הבקר וכנסכו מעשה וגו'. משה. **חד בחובה וחד בנדבה וצריכי.** והא לחמריגן לקמן בפרק בא לו (ע, ב) שני פילים הן אחד שלמוד כאן ואחד שלמוד בחומש הפקודים [ר' אלעזר בר' שמעון אומר שני פילים הן] ומאי אחד שלמוד החיוב שבעדרו ואחד בחומש ואי בנדבה ואכיכי, ההוא ר' אלעזר בר'

ו) [תוליו סב:], ג) לעיל לג:, ג) [ערכי סכר ועכך פסקן], ד) [שבת קו.], ה) [וע"ע תוס' שבת מג: ד"ה מימם], ו) שייך לעיל במשנה, ז) [לף סה:],

מוסף רש"י

שעבודת היום בבגדי בוץ. שם היום עליו עבודה שהיא בבגדי בוץ, לפי שהיו רגיל לשרת בלא שמנה בגדים, ויש מהן של זהב כגון ציץ וחשן ופפוד ופעמוני המעיל (לעיל לא:).

תוס' ישנים

מרבע מעות ומחזר ומתפלל של מוספין. מיהו עיקר מלוחן בשם שעות או בשם ומתלה שהוא עילומו של יום כלפי ביום תמיד שאחט, ואם לא התפלל יכול להתפלל תפילת מוספין כל היום כדלקיטין בתמורה (יד, ע) (ובפ"ק) [ובפ"ב] דמגילה (כ, ב) מלמד שכל היום כשר למוספין. ור"ת ממתי קאמר ר' יוחנן בפרק תפילת השחר (כח, ע) המתפלל תפילת המוספין למחר שבא מלוחן שהוא עילומו של יום שעשה בין השמשות ואם לא התפלל עד שבא מלוחן של מנחה אינו יכול להתפלל עוד, דמשמע בגרים תמיד נשחט. ר"י שאין העולם נקיפין בחלי שעה שהוא שיכולו לכוין אותה מלי שעה, ולהכי נקט שבא. אי נמי תפילת השחר היא שהוכן להתפלל על הקרבן שיקדימנו בדרגן אחר שיקריבוהו. ומיהו קשה דרבינו שלמה (להקשות) [להשהות] דיום הכפורים להתפלל תפילת המוספין אחר שבא מלוחן של מנחה עכב, יש לך להקדים תפילת המנחה לתפילת המוספין דאמר ר' יוחנן בפרק כל התדיר (שבת לח, ע) ובתפילת השחר (ברכות שם) (הילכך) [הלכך] מתפלל של מנחה ואחר כך של מוספין, פי' לאחר ליה כדרבן דר' יהודה לאחר ליה תדיר קודם כיון שהגיע זמן מנחה. ובשבת שבעים מילי דמעכבי בפ' תפילת השחר גבי דמשמע דעד ולא עד בכלל, אבל בירושלמי לפרק תפילת יוחנן תפילת המנחה ותפילת מוסף, תפילת מנחה קודמת (הוו בעין) למימר בשאין בית כדי להתפלל שתיהן, אבל יש בית כדי להתפלל שתיהן קודמת, והתם הקדים תפילת המנחה לתפילת המוספים יפה לשעבר הא לכתחילה לא, נראה פתר לה בשלא הגיע זמן תפילה כלומר ר' יהושע בן לוי הוה מפקד לתלמידיו כי הוה לכין לריטעון וחטע יומא לפתא שעין ועד כדין לא מיקטעון הוין (מעלון) [מלעון] למנחה עד לא שקעון. אבל אין אדם מתעלה שלא שהו כאן כשרכות [שם] לתפילה זמן מנחה גדולה דהיינו בשעה ז' קמאר זמן תפילת המנחה קמיה. **אבירי תמיד קודמין** לשנאמר **העולה עולה ראשונה.** מיהו אין זה גלוי למנחת ב' שבו (תלי) [מיני] דמים קדמי למנחת בהותיה בפרק כל התדיר (שבת פט, ב). ולישנא למימר בקרבן לא שנא מנחת בהותיה ולא שנא מנחת נסכים דאמר בפרק בא לו (ע, ב) שני פילים הן אחד שלמוד כאן ואחד שלמוד בחומש הפקודים [ר' אלעזר בר' שמעון אומר שני פילים הן] ומאי אחד שלמוד החיוב שבעדרו ואחד בחומש ואי בנדבה ואכיכי, ההוא ר' אלעזר בר'

ז) פרוה שם אדם מגושי. ויש מן החכמים שאומרים כי חפר מחילה תחת הקרקע בקודש עד שיראה עבודת כהן גדול [בי]יום הכפורים, והרגישו הכהנים בחפירה באותו מקום וחפרו (ומצאוהו) [ומצאוהו שם והרגוהו]. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוץ. ולמה של בוץ, אמר רב כהנא שיכיר שעבודות היום בבגדי בוץ. פילוסין והנדוזין שניהן לשון מלבוש הן בלשון [ערבי]. הפל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן ההקדש כו' ולדברי הכל של שחר מעולין משל ערבית.

גליון הש"ס

תום' ד"ה הנ"מ **באיסורא** כו'. דמיעוט עבידו אין נראה תיקון כ"ב. ע' מלקדי רפ"ג דסוטה שכתב דהוה לתורייתא:

רבינו חננאל

פי' פרוה שם אדם מגושי. ויש מן החכמים שאומרים כי חפר מחילה תחת הקרקע בקודש עד שיראה עבודת כהן גדול [בי]יום הכפורים, והרגישו הכהנים בחפירה באותו מקום וחפרו (ומצאוהו) [ומצאוהו שם והרגוהו]. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוץ. ולמה של בוץ, אמר רב כהנא שיכיר שעבודות היום בבגדי בוץ. פילוסין והנדוזין שניהן לשון מלבוש הן בלשון [ערבי]. הפל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן ההקדש כו' ולדברי הכל של שחר מעולין משל ערבית.

בד בד בד. נראה לי מד לגוף ומד לגון לבד שהן לוכש עמהן בגדי זהב כדרך שהוא עושה כל יום שהוא שבעה ובד שלישי לומר יותר טוב מבד של שחר יום שהוא שבעה והרביעי לומר שהוא משל ערבית מידים לי נמי בד שלישי ורביעי מידים כי בד המובחר שבבד

ח) [מנחות דף פד.], ט) [מכות דף ד:] ונותן לה כליס של ר' זוי דמפרשה התם[ט] ר' זוי שהיה פשיטו זוחי מדינה שהן שמיניס של דיגרי צורי וכן היה לפ' מלינת המלח (שם דף סז.) להמשלין יתומה לא יפחות לה מני זוי חדא דאמרי נפקא מינה ולימא הנדווין של מנה סך הכל ר"ג מנה ועוד משמעה בזוחי צורי חייבי להיות להו של שהרים עדיפי מנייהו רק שלים דומיא דרבנן ומשמ"ל לא יהיו הלשון נופל בעוד לומר שמונה מנה: **בד בד בד.** נראה לי מד לגופיה ומד לגון לבד שהן לוכש עמהן בגדי זהב כדרך שהוא עושה כל יום שהוא שבעה ובד שלישי לומר יותר טוב מבד של שחר יום שהוא שבעה והרביעי לומר שהוא משל ערבית מידים לי נמי בד שלישי ורביעי מידים כי בד המובחר שבבד

גלופה, ומכל מקום פריך לתנייא משום דבר שאינו מתכוין לרבי יהודה לסור מן המוליה בפסיק רישיה, והוא הדין לכפ. ודוחק הוא זה לומר שיעשה המלאכה בכך, ותירוץ ר"ת לעיל נכון ועיקר. הני מילי בכ"ש התורה בו"ה אב"ה הבא צירוף דרבנן ואין שבות במקדש. הקונטרס לא גריס ואין שבות במקדש (ותיפוק) [ותיפוק] לי כיון לצירוף דרבנן הוי דבר שאינו מתכוין מותר. וקשה לרבינו שפיטרוס זה (ד)משמע שסובר דר' יהודה לא מסר דבר שאינו מתכוין אלא בתורייתא, ואילו בשבת פרק כירה (שם, ב) לאמר שמיאם לא יתן לכותו מים כל עיקר מפני שהוא מלבה ור' יהודה לאמר דבר שאינו מתכוין מותר, ואין נראה לחלות לצירוף דרבנן כו לא מיכוין אבר ר' שמעון לצירוף גדול דהוי לתורייתא. ועוד מלמלרינן בפולטי כירה כל היכא דכי אפי לא נעביד מיכוין אינה מלאכת מחשבת דרבנן כו לא מיכוין אבר ר' שמעון לצירוף גדול דהוי לתורייתא. ועוד מלמלרינן בפולטי כירה כל היכא דכי אפי לא נעביד מיכוין אינה מלאכת מחשבת דרבנן ומשמ"ל לא יהיו הלשון נופל בעוד לומר שמונה מנה: **בד בד בד.** נראה לי מד לגופיה ומד לגון לבד שהן לוכש עמהן בגדי זהב כדרך שהוא עושה כל יום שהוא שבעה ובד שלישי לומר יותר טוב מבד של שחר יום שהוא שבעה והרביעי לומר שהוא משל ערבית מידים לי נמי בד שלישי ורביעי מידים כי בד המובחר שבבד

1. בְּתִנַּת בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף בִּגְדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וְלָבְשָׁם: ויקרא טז ד